

Ulla Bermsjö älskar katter.

Ulla Bermsjö, 87 år, på Soltorps äldreboende:

”Det är så lugnande att klappa katten”

Vid Soltorps äldreboende i Sollen-tuna finns det gott om ljuspunkter. Lokalerna är ljusa där de ligger på sjunde våningen och den tidiga höstsolen flödar in genom de generösa fönstren med utsikt över Edsbackaviken. Och så finns solstrålarna Caesar, Kajsa och Henna.

Ulla Bermsjö, 87 år, har precis ätit färdigt och skjutit sin tallrik åt sidan när katten Caesar tar ett språng upp till henne.

- Åhh, säger Ulla förtjust och börjar stryka Caesar varsamt över huvudet. Katter är de bästa djur som finns, det är så lugnande att klappa dem. Caesar svarar genom att maka sig tillrätta och spinna högljutt. Nu har han ordnat en stund härligt gos.

Katarina Rilegård är verksamhetschef på Soltorp. Hon har arbetat med ”Husdjurs medverkan i äldreomsorg” i 13 år.

- Det började av en slump, berättar hon. När jag var nybakad socionom med tjänst i Ljusdal åkte jag runt på hembesök som biståndsbedömare.

- **Det var inte** alltid jag var så välkommen dit jag kom, men tack vare att min spralliga unghund vid ett tillfälle smet ut ur bilen och rusade in till en klient upptäckte jag vilken dörröppnare hunden var.

- **Plötsligt hade** vi något annat än mitt besvärande ärende att prata om, samtalstenen blev avspänd, hunden fick köttbullar, och innan jag for

därifrån hade jag fått den skeptiska kvinnan att gå med på att få ett larm och att ta emot matleveranser tre gånger i veckan. Det var en stor framgång med något som mina kolleger hade misslyckats med vid flera försök tidigare.

Efter det tillfället började Katarina skicka fram sin hund mer planerat när hon trodde att det skulle göra nytta.

- Men det var egentligen först när jag började på HSB Omsorg några år senare som jag pratade med mina chefer om möjligheten att använda Henna i dagverksamheten, och sedan 2008 har vi haft det som en uttalad metod i företaget.

Sedan dess har Katarina och hennes

Caesar och Katarina

Henna

Kajsa

arbetskamrater bara fått fler och fler bevis för att satsningen på husdjur är helt rätt.

- Det handlar om så mycket mer än "bara" den goda stämning det skapar att vi har katter, hund och ett akvarium här, säger Katarina Rilegård. Jag ser djuren som ett fantastiskt verktyg i vår verksamhet.

Hon berättar om en situation som uppstått tidigare på dagen.

- Mitt i alla våra morgonbestyr var det en man på avdelningen som blev väldigt orolig och propsade på omedelbar uppmärksamhet. Det var en rätt skarp situation som kunde ha krävt ett lugnande preparat eller att någon gick ifrån och ägnade förmiddagen åt att försöka lugna mannen.

Nu skickade Katarina istället in sin väluppfostrade hund Henna och bad mannen vänligt att "vara snäll och passa hunden en stund".

- Det slutade med att mannen helt rofylt satt och klappade Henna och vi kunde lösa hans problem i lugn och ro när det fanns bättre tid.

Katarina Rilegård kan rada upp mängder av liknande situationer från sina år i äldreården och ser bara

fördelar med husdjur i omsorgen.

- Alla älskar förstås inte katter och hundar, vare sig bland de boende och deras anhöriga eller i personalen, men det finns heller inget tvång att umgås med djuren.

När det gäller personalen löses det mesta genom att HSB Omsorg tydligt går ut med information om att husdjur ingår i verksamheten. Därmed får den som söker sig dit själv ta ställning till den upplysningen.

Under alla år som Katarina har jobbat med husdjur i äldreomsorgen så har det aldrig uppstått ett läge eller en situation som inte har gått att lösa. Det handlar, som i alla andra sammanhang, om att se varandra, prata med varandra och respektera varandra.

Allergirisken kommer förstås upp på tapeten.

- Pälldjursallergier bland vuxna är ovanliga och ofta ganska lindriga, men det händer att små barn som besöker sina gamla anhöriga har problem och då får de träffas i lokaler som vi håller djurfria eller städar ur ordentligt före besöket.

Även de anhöriga uppmuntras att ta med sina husdjur och det är ett erbjudande som uppskattas mycket.

- **Själva närvaron** av djur gör mötena på ett demensboende så mycket mer innehållsrika. När samtalsämnena tryter kan man alltid titta på katten och kommentera vad den gör. Så uppstår ändå en kommunikation och samvaro mellan människor som annars kan ha svårt att nå varandra på grund av de boendes minnesproblematik.

Numera finns en högskoleutbildning för hur husdjur kan användas i omsorgen och den har Katarina Rilegård gått, men nu skulle hon vilja ta ett steg till.

- **Jag hoppas** kunna skapa en plattform för att förmedla till mina kollegor i äldreomsorgen hur man kan jobba aktivt med husdjuren som verktyg, inte bara ha dem gående som trivsselfaktorer. Även om det också räcker rätt långt, avslutar Katarina och fångar skrattande upp ungvakten Kajsa som är på väg mot akvariet med raska steg. ■

Katter är kramgoa djur, tycker Viola Sevrinsen på Soltorps äldreboende i Sollentuna.

Omsorgskatten – med bara vinnare

Varje år tar Solgläntans Kattpensionat i Vallentuna emot flera hundra katter som har tagits om hand av polisen eller sociala myndigheter.

- Katterna har det bra här, men behöver få nya "riktiga" hem, helst inom ett par månader, säger Lena Engen som driver Solgläntan.

"Schysst hotell det här, men inget går upp mot ett eget hem..."

I januari 2010 kunde Lena Engen öppna sitt nybyggda katthem i generösa och ändamålsenliga lokaler i naturskön miljö i Vallentuna.

- Det var en dröm som blev verklighet tack vare att jag kunde lägga in egna pengar, tog lån, samlade in pengar via Kattfonden och sponsorer och fick ett bidrag från EU, berättar Lena.

Lena Engen är sjuksköterska med specialistutbildning inom psykiatri och äldreården. Hon började driva kattpensionat i liten skala. Efter ett tag började hon omplacera hemlösa katter. - Med tiden har katthemsverksamheten tagit allt mer tid och de senaste åren har jag arbetat med den på heltid. Men jag har fortfarande ett hjärta som klappar för äldreården.

Kanske var det just den kombinationen som gjorde att Lena Engen och Katarina Rilegård på HSB Omsorg Soltorp kom

på att det var från Solgläntan Katarina skulle rekrytera katter till äldreboendet, nämligen Caesar och Kajsa som vi skriver om i artikeln här intill.

- **Fördelen** med att ta en vuxen katt härifrån är att vi kan välja ut en individ med rätt karaktär och egenskaper, säger Lena Engen. En kattunge är alltid ett oskrivet blad, men här följer vi en katt under en tid och kan se om den är kelig, tålig och social, vilket ju är bra om den ska trivas bland lite fler människor än en traditionell familj.

Med Caesar och Kajsa har det gått väldigt bra och Lena Engen är övertygad om att det finns många fler enheter inom omsorgen som skulle ha stor glädje av en katt.

- Men ändå kanske en del verksamhetschefer tvekar inför det ansvar det innebär att ha ett levande djur på avdelningen. Därför har vi tagit fram en modell där vi på Solgläntan fortsätter att ta ett övergripande ansvar för katten genom ett serviceavtal.

*

Varje år omhändertas hundratals katter i Stockholmsområdet och cirka två hundra av dem kommer till Solgläntan. En del av katterna kommer från ett dödsbo och är i prima skick när de kommer till katthemmet, andra har haft en tuff uppväxt och är

"Kan ni verkligen motstå mig?"

Lena Engen, här tillsammans med dottern Caroline, som är anställd, driver Solgläntan på heltid.

omhändertagna med stöd av Djurskyddslagen.

- **För några** månader sedan fick vi in femtio katter från ett hem där ägaren hade tappat kontrollen, berättar Lena Engen. De hade fått felaktig mat och var tvungna att få specialkost hos oss en längre tid för att reparera sina magar. Nu har de flesta fått nya välfungerande hem.

- **Men vi får** ständigt in nya katter som vill komma till ett nytt hem, så vi är glada för alla fina lösningar vi kan hitta, säger Lena. Dit hör vårt erbjudande om "Omsorgskatter" med serviceavtal.

- Det är verkligen en modell med tre vinnare: Katthemmet, de boende i äldreboenden – och förstas katten! ■

Lena Engen
Innehavare av
Solgläntans Kattpensionat
Tel: 08-510 235 13
lena.engen@ab.lrf.se

Forskning visar vägen

Sällskapsdjurs betydelse i äldreomsorgen har varit föremål för forskning sedan tidigt 1980-tal och tog fart i Sverige för cirka 20 år sedan. Två begrepp återkommer i forskningen.

Det ena är AAT, som betyder Animal Assisted Therapy och innebär att husdjuret ingår i en behandlingsprocess för att förbättra patientens psykiska, fysiska och sociala funktioner.

Det andra är AAA, Animal Assisted Activity, som avser aktivering av patienten i egenvård eller i ett omsorgsboende.

Katarina Rilegård
Verksamhetschef vid Soltorps
äldreboende
Tel: 08-638 89 51
katarina.rilegard@omsorg.hsb.se